

Offert

Kulturmiljöutredning

- Södra Kvarnholmen

Uppdragsansvarig:
Emil Bergstén Lilja
Antikvarie och Samhällsplanerare
Certifierad sakkunnig kulturvärden (K)
Kulturmiljögruppen

emil.bergsten@wsp.com
T +46 10-722 87 13
M +46 72-546 75 92

WSP Sverige AB
Arenavägen 7
121 88 Stockholm-Globen
T +46 10-722 50 00

wsp.com

Handläggare:
Moa Andersson
Bebyggelseantikvarie
Kulturmiljögruppen

moa.andersson@wsp.com
T +46 10-722 99 12
M +46 72-451 96 69

Uppgifter om anbudsgivare

WSP Sverige AB

Ombud: Oskar Wallgren

Anbudsansvarig: Emil Bergstén Lilja

Uppgifter om beställare

Kalmar kommun

Kontakt: Ian Cortés

Vi tackar för Er förfrågan.

Bakgrund till projektet

Från förfrågningsunderlaget:

Kalmar kommun driver ett visionsarbete för södra Kvarnholmen i Kalmar samtidigt som flera intressenter finns för olika etableringar i området. Det nya Linnéuniversitetet står snart färdigt och arbete inleds nu med ytterligare tre detaljplaner i området för att möjliggöra bostäder och verksamheter.

Utredningsområdet utgör mötet mellan historiska Kvarnholmen och universitetsområdet samt Kamar slott vilket ställer höga krav på gestalningen. De stora målpunkterna i området (förutom universitetet) är Kalmar central, Baronens köpcentrum och i någon mindre omfattning, Kalmar turistbyrå. Gästhamnen är populär bland båtfolk, strosande kalmarbor och turister under sommarsäsongen.

I samband med planeringen av universitetsområdet, år 2013, tog man fram en ganska omfattande kulturhistorisk utredning. Till detta aktuella områden behövs en aktualisering av den handling vars syftet är att få en resonemang kring i huvudsak två frågor:

- Dels hur planerad byggnation kommer att påverka området
- Innebär åtgärden en negativ påverkan på riksintressen för kulturmiljövård

Utredningen ska fungera som underlag för kommande exploateringsplaner. I fokus för utredning står områdets utveckling under historisk tid, dvs från medeltiden och framåt, med tyngdpunkt på hamnområdets roll i staden över tid. Hamnens utveckling och användning beskrivs i relation till befästningsstadens planläggning, förverkligande och senare förändring. Utredningen anlägger ett "fågelperspektiv" för att beskriva hur landområdena historisk vuxit fram och utvecklats genom utfyllnader, broar, järnvägens tillkomst och hamnens verksamhet.

Exempel på frågor som behöver besvaras är:

- Riksintresse för kulturmiljö, avvägningar om påverkan på riksintresset.
- Hur har man sett och hur ser man på mötet mellan staden och hamnen?
- Hur påverkar den nya bebyggelsen stadsbilden och möjligheterna.

Uppdraget kommer att behöva utföras i mycket nära samarbete med de olika detaljplanerna och konsulter som kommer att analysera området utifrån sina egna förutsättningar. Här blir det viktigt att både vara lyhörd och kunna hålla ett helhetsperspektiv. Detta innebär bl. a. att utredningen ska ha både ett helhetsgrepp och ett fokus på de enskilda planerna

Bedömning av omfattning av uppdraget

Uppdraget

Uppdraget är att ta fram en kulturmiljöutredning som redogör för historia och berättelser på ett övergripande plan och sätter området i en historisk kontext. Redogörelsen för berättelsen ska tangera områdets förhållande till Kalmars olika utbyggnadsskeden och större stadsplaneförändringar. Redogörelsen ska göras med ett fokus på att förstå och tolka riksintresset för kulturmiljövården.

Området har stor betydelse för den sammantagna kulturmiljön kring Kalmar och är därmed mycket komplext ur kulturmiljöaspekt. Förändringsföretag inom de tilltänkta planområdena kan ha betydande påverkan på kulturhistoriska värden kopplade till riksintresset och hela Kalmars kulturmiljö.

Utredningen syftar till att skapa förståelse för områdenas kulturhistoriska värden och kvaliteter samt genom riksintresset skyddade delar av miljön, för att dessa ska kunna inarbetas i det framtida planeringsarbetet. Detta görs lämpligen genom en analys av känsligheter och potential ur kulturmiljöaspekt. Utredningen kommer därmed att omfatta tydliga resonemang kring vilken typ av åtgärd som kan genomföras på olika platser inom utredningsområdet utan att otillbörlig påverkan på riksintresset uppstår. Till denna analys kopplas även konkreta och handfasta råd och riktlinjer för en lämplig utveckling i/av kulturmiljön, utifrån lagstiftningens krav.

Metod:

- Utredningen tar stöd i Boverkets råd kring värdering (PBF 2016:6, 1:2213) och RAÄs plattform Kulturhistorisk värdering och urval (2015). Analysverktyget för kulturhistorisk värdering och urval som arbetats fram av WSP utifrån ovanstående riktlinjer ska användas.

Innehåll:

- Övergripande kulturmiljöbeskrivning
- Precisering av kulturhistoriskt sammanhang
- Precisering av riksintressets värden
- Kulturmiljöanalys/värdering med känslighets- och kulturvärdeskarta

Omfattning och process

Utifrån förfrågan har följande steg identifierats för arbetsprocess:

1. Startmöte med genomgång av upplägg och planering
2. Inläsning
3. Fältstudier
4. Bebyggelse- och kulturmiljöanalys
5. Avstämningsmöte
6. Inarbetning av synpunkter
7. Sammanställning av rapport och granskning
8. Eventuella justeringar och slutrapport
9. Överlämning av underlagsmaterial. Även råfilen och underlag överlämnas

Kulturmiljöanalys

Kulturmiljöanalysen omfattar:

- En beskrivning och värdering av utredningsområdets betydelse, karaktärsdrag och kvaliteter samt kultur- och samhällshistoriska värden.
- Analys av uttryck för riksintresset och avgörande beståndsdelar ur riksintresseaspekt
- Känslighets- och potentialanalys utifrån identifierade kulturhistoriska värden.
- Rekommendationer för att tillvara områdets kulturhistoriska värden, utifrån gällande lagstiftning, tas fram.

Kvalitetssäkring

Vidare bedömer WSP att det är av stor vikt att underlaget är ändamålsenligt och i syfte att säkerställa kvalitén kommer granskning göras av WPS:s experter inom natur-, landskap- och kulturmiljö med kompetens inom plan- och bygglovsfrågor.

WSP arbetar efter högt ställda kvalitetssäkringssystem som innehåller granskning och egenkontroll i flera steg under arbetets gång och är ISO-certifierade. Arbetsrutinen med granskning är väl inarbetad och är en garant för att uppdraget utförs enligt avtal och enligt de höga kvalitetskrav som WSP har. WSP sitter just nu även med i den grupp som för närvarande arbetar med revidering av SIS-standard.

Justering av omfattning

WSP har gjort en bedömning av arbetets omfattning utifrån förfrågningsunderlaget och tidigare erfarenheter av liknande uppdrag. Uppdragets omfattning och detaljeringsnivå kan justeras efter beställarens behov och önskemål, tveka inte att kontakta oss om ni önskar en större eller mindre omfattning.

Genomförandebeskrivning

WSP har god erfarenhet av att arbeta med liknande projekt och uppdraget genomförs enligt de senaste rönen inom kulturmiljöfältet.

Till grund ligger Boverkets råd kring värdering (2016), Riksantikvarieämbetets (RAÄ) Plattform för värdering och urval och RAÄs handbok för riksintressen (2014). Inspiration till WSPs egen metodik kommer från dessa, men även från Trafikverkets Landskap i långsiktig förvaltning.

Utifrån förfrågan och tidigare erfarenhet av framtagande av kulturmiljöanalyser och landskapsanalyser föreslår WSP följande arbetsätt:

STEG 1
Inledande arbete

STEG 2
Analys

STEG 3
Planeringsförutsättningar

STEG 1 - Inledande arbete

Identifiera värden och kvaliteter

Förstudie

Inläsning av befintligt material

- Befintlig kulturmiljöutredning.
- Vid behov komplettera med litteraturstudie.
- Genomgång av befintliga underlag och sekundärlitteratur, ÖP och utvecklingsplanen.
- Kartstudier, historiska kartor studeras.

Fältbesök

- Översiktlig bebyggelseinventering och landskapsdokumentation genom fotografering
- Plats- och rumsavgränsningar utifrån historiska källor
- Identifiering av uppenbara strukturer och samband med kopplingar till riksintresset.

Vid fältbesöket kommer främst följande frågeställning att besvaras:

- *Vilken bebyggelse och vilka landskapsrum finns?*
- *Vilka uttryck ger bebyggelse och landskap ett tidsdjup och en kulturhistorisk karaktär?*
- *Vilka historiska samband ses?*
- *Vilken historia kan utläsas?*

Analys enligt RAÄs handledning Värdering och urval:

Värderingen görs på helhetsbasis av området och identifierar större helheter och samband. Genom den kulturhistoriska värderingen avgränsas berättelser som kulturlandskapet bär på, den bedömer hur väl det går att utläsa berättelsen och hur väl kulturlandskapet ger en hel och fullständig bild av berättelsen. Värderingen visar på vilka karaktärsdrag, egenskaper, uttryck och särarter som är nödvändiga för landskapets läsbarhet och historieförmedling. Bebyggelsen är givetvis ett särskilt viktigt element i landskapet varför ett särskilt fokus läggs på den bebyggda miljöns värden. Den kulturhistoriska värderingen följs slutligen upp genom en bedömning av kulturmiljöns kontext och relevans, hur viktig miljön är ur lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv. Denna ger en direkt koppling till plan- och bygglagens begrepp.

STEG 2 - Analys kulturmiljö och landskap

Värdera värden och kvaliteter

Kulturhistorisk analys

Värdering, översiktligt genom RAÄs plattform för värdering och urval samt RAÄs handbok för riksintressen.

- Avgränsa en, eller flera, berättelser
- Bedöma process och/eller tidskontext
- Bedöma helhet och bevarandegrad
- Bedöma relevans, lokalt, regionalt och nationellt
- Samband med riksintresse identifieras liksom förhållningssätt till eventuell känslighet för påtaglig skada.

Riksintresseanalys

- Analys enligt metoden i RAÄs handbok; Vad försvinner och vad tillkommer.
- Inledande resonemang för en vidare konsekvensbeskrivning utifrån handbokens handledning.

Resonemang för konsekvensbeskrivning, kulturmiljövårdens riksintressen:

1. **Förändringens effekter på områdets värden**
2. **Påverkans innebörd för riksintresset**
3. **Förhållningssätt för vidare process.**

Plattformens tre kriterier för kulturhistorisk värdering:

1. **Möjlighet till kunskap och förståelse**
Till vilken grad går det att utläsa historien och berättelsen?
2. **Kulturhistorisk helhet**
Hur mycket har bevarats från miljöns kontext?
3. **Kulturhistorisk relevans**
Hur väl representerar miljön sin kontext?

STEG 3 - Planerande moment

Bedömning av känslighet

Känslighet och potential

Bedömning av landskapets och bebyggelsens känslighet görs utifrån riksintresset och de identifierade karaktärsdragen, egenskaperna, uttrycken och särarterna.

Känslighetsbedömningen görs på ett övergripande plan över hela stadsrummet där delar av och element pekas ut som mer eller mindre känsliga för förändring. Vid behov görs fördjupade analyser av utsnitt av byggnader och/eller stadsrum.

Workshop

Workshop genomförs för att identifiera landskapets och kulturmiljöns känslighet och potential. Vid behov bjuds experter in till workshop. Även kommunens tjänstemän kan ges möjlighet att delta.

Känsligheten hos en kulturmiljö redovisas med hjälp av en karta.

- Vilka värden finns idag och vilka är särskilt viktiga att värna om i framtiden?
- Vilka miljöer/strukturer har högre tålighet respektive känslighet?
- Hur kan kulturmiljövärden stärkas?
- Var kan exploatering ske i förhållande till platsens värden?
- Hur kan exploatering ske i förhållande till platsens förutsättningar? Hur kan arkitektonisk idé och karaktär utvecklas med utgångspunkt från kulturmiljövärden i stadsdelarna?

Framtagande av rekommendationer

Rekommendationer för en långsiktig förvaltning av kulturhistoriska värden ur planaspekt identifieras utifrån RAÄs bedömningsgrunder (Värdering och urval, handbok för riksintressen) samt Boverkets byggregler och Boverkets vägledningar till tolkning av PBL. Företeelser som indirekt eller direkt kan beröra riksintressen kommer att lyftas fram och förhållningssätt hämtas från RAÄs handbok för riksintressen (Miljöbalken).

Rekommendationerna är handfasta och tydliga men utformas på så sätt att de ska fungera under en lång tid och inför olika typer av förändringar. Rekommendationerna prövas genom frågan "Vad ska värnas och hur ska det värnas?". Detta ger ett underlag för stadsutveckling när det gäller arkitektonisk idé och framför allt karaktär. Råd och riktlinjer utifrån kultur- och landskapsvärden kan skapa förståelse och inspiration och bilda utgångspunkt för kommande stadsutveckling.

Exempel liknande utredning

Väduren

Kulturmiljöutredning

Bitr. uppdragsansvarig: Emil Bergstén Lilja
Handläggare: Moa Andersson
Beställare: Eskilstuna Kommun

Utredningen för kvarteret väduren i Eskilstuna specificerade vilka förutsättningar som kulturmiljövården i stadsdelen och omgärdande stad ställde på en omdaning av kvarteret. Förutsättningarna var relativt komplicerade där kvarteret utgjorde en del av en brokig industristadsdel i staden med en varierad karaktär. Hela området var även en del av riksintresset industri- och manufakturstaden Eskilstuna.

Den föreslagna detaljplanen syftade till att ge en byggrätt för ett högre hus och större utsnitt av riksintresset och staden skulle därmed kunna komma att påverkas. WSP uttrönte hur en detaljplan skulle kunna utformas för att tillgodose riksintressets och kulturmiljöns förutsättningar. Analysen omfattade bland annat en siktlinjeanalys utifrån utvalda känsliga punkter i staden som bidrog till att kommunen kunde reglera byggnadshöjden till en nivå som inte innebar påverkan på riksintresset.

Företagspresentation och organisation

WSP:s erbjuder en heltäckande konsultgrupp inom kulturmiljö och landskapsfrågor med bred kompetens och många års erfarenhet. Inom företaget finns även angränsande kompetenser och experter exempelvis inom arkeologi, detaljplanering, naturvård och byggnadsteknik.

Vi erbjuder följande organisation för uppdraget:

Uppdragsledare

Emil Bergstén Lilja

Emil är utbildad antikvarie och samhällsplanerare med examen från bland annat kungliga konsthögskolan. Emil har flerårig erfarenhet av antikvariskt arbete på kommun och som konsult. Emil har tagit fram flertalet kulturmiljöutredningar inför detaljplaner, översiktsplaner inom större landskapsutsnitt och har varit såväl biträdande uppdragsledare som uppdragsledare för framtagande av kommunomfattande kulturmiljöprogram. Emil har arbetat med, och uppdragslett, flertalet kulturmiljöutredningar och planeringsunderlag inför detaljplan inom riksintresse för kulturmiljövården. Emil har särskild kompetens gällande tillämpning av plan- och bygglagen i kulturmiljösammanhang och är certifierad sakkunnig kulturvården (kvalificerad nivå).

Bebyggelseantikvarie

Moa Andersson

Bebyggelseantikvarie, Fil. kand bebyggelseantikvariskt program vid Göteborgs Universitet och byggnadsingenjör med inriktning mot arkitektur och utformning.

- har arbetat inom den kommunala planeringen med frågor kring bygglov, detaljplaner och kulturmiljö med mycket god kunskap om plan- och bygglagens tillämpning.
- har arbetat med olika typer av kulturmiljöutredningar, däribland kommunomfattande kulturmiljöprogram.
- Under sin anställning vid Huddinge kommuns bygglovsavdelning var Moa med och ta fram en förstudie och behovsanalys angående nytt kulturmiljöprogram.

Expertstöd

Mari Ferring

Sr. Utredare - Bebyggelseantikvarie

Mari arbetar med uppdragsansvar och specialistbedömningar inom kulturmiljö och stadsutveckling, konsekvensanalyser av översiktsplaner, program och detaljplaner.

Sakkunnig kontroll kulturvården (K)

Oscar Häggström

Planeringsarkitekt

Oscar har mångårig erfarenhet av både kommunal planering och planering på konsultbasis - främst inom området detaljplanering.

Ersättning

Vi kommer att utföra uppdraget enligt förfrågan och i enlighet med ramavtal 2018-39 6.2 mot ett rörligt arvode enligt ABK 09 om 247 955sek (tvåhundra fyrtiosju tusen niohundra nittiofem). Lagenlig mervärdesskatt tillkommer på alla redovisade kostnader.

Uppdraget omfattar totalt 334 timmar

Timpris regleras i ramavtal till 794 sek för uppdragsledare och 700 sek för handläggare

Uppdragets omfattning och detaljeringsnivå kan justeras efter beställarens behov och önskemål, tveka inte att kontakta oss om ni önskar en större eller mindre omfattning.

	Uppdragsledare	Byggnadsantikvarie	Expertgranskning	Planstöd
Startmöte	2	2		
Fältstudier	10	10		
Inläsning	9	10		
Kartanalys		8		
Kulturhistorisk analys	8	15		
Riksintresseanalys	16	24		
Känslighetsanalys	40	30		16
Sammanställning rapport	20	52		
Uppdragsledning	8			8
Kartor		20		
Granskning			8	
Revideringar		10		
Avstämningsmöten	4	4		

Tidplan

- Startmöte v 43-44
- Inventering v. 43-44
- Leverans granskningshandling 2019-12-20
- Granskningskommentarer från beställare 2020-01-10
- Senaste leverans av slutrapport 2020-01-17

Tidplanen förutsätter att avtal tecknas senast vecka 41

Övriga villkor

För uppdraget gäller Allmänna bestämmelser för konsultuppdrag inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet av år 2009 (ABK 09) med nedan angivna ändringar och tillägg.

- Vår sammanlagda skadeståndsskyldighet enligt 5 kap. 3 § ABK 09 är begränsad till arvodets storlek, dock högst 120 basbelopp.
- Beställaren ansvarar för arkivering av originalhandlingarna.

Bilagor

CV Uppdragsledare

CV Byggnadsantikvarie

CV Expertstöd

Vi hoppas att vårt anbud är intressant för Er och att det leder till ett samarbete i detta projekt.
Förfrågningar besvaras av anbudsansvarig per telefon eller e-post.

Vårt anbud är giltigt till och med 2019-01-30

Med vänlig hälsning
Emil Bergstén Lilja
WSP Sverige AB

